

आरुघाट गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
आरुघाट, गोरखा

बजेट बक्तव्य
आ.ब २०८०/०८१

प्रस्तुतकर्ता
कल्पना नेपाली
उपाध्यक्ष

मिति : २०८० अषाढ २९ गते

आदरणीय सभाध्यक्ष ज्यू ,

सभा सदस्य ज्यूहरू,

१. स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ (१) बमोजिम आरुघाट गाउँपालिकाको उपाध्यक्षको हैसियतले यस आरुघाट गाउँपालिकाको सम्मानित सभामा आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक बजेट पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु।
२. यस अवसरमा नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन, राजनीतिक अग्रगमन र लोकतन्त्रको सवलीकरणको क्रममा भएका ऐतिहासिक आन्दोलनहरूमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण शहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। शहिदहरूका सपना र अग्रजहरूको मार्गदर्शन बमोजिम समृद्ध नेपाल निर्माणलाई सार्थक तुल्याउने र संवैधानिक व्यवस्थालाई सही र सकारात्मक कार्यान्वयनको यात्रामा हामी सबैलाई प्रेरणा मिल्ने अपेक्षा गर्दछु।
३. सुन्दर, समुन्नत र समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने हाम्रो संकल्प, समस्त गाउँपालिका वासीको समृद्धिकोको चाहना र हामीले निर्वाचनका क्रममा हाम्रा मतदाताहरू प्रति अभिव्यक्त गरेका प्रतिज्ञाहरू पुरा गर्ने दिशामा हामीले आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेटलाई अभिमुख गरेका छौं।
४. आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेट नयाँ परिस्थितिले सिर्जना गरेको चुनौतीलाई सामना गर्ने र प्राप्त अवसरलाई उपयोग गर्ने तर्फ केन्द्रित रही भौगोलिक विविधता, प्राकृतिक सुन्दरता, बहुजातिय , बहुभाषिक, बहुसाँस्कृतिक विविधतायुक्त यस आरुघाट गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन “सम्मुनत, खुसी र सुखी आरुघाट गाउँपालिका” भन्ने मुल नारालाई साकार पाउँदै मानव जीवन रक्षा गर्ने, भविष्यप्रति आधारयुक्त आशा जगाउने र अर्थतन्त्रको पुनरुत्थान गर्दै तीव्र विकासको बाटोमा लैजाने गरी हाम्रा सम्पूर्ण स्रोत साधन यसैमा परिलक्षित रहेका छन्।

श्रद्धेय सभाध्यक्ष

एवं सदस्य ज्यूहरू,

५. आरुघाट गाउँपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट तर्जुमा गर्दा लिइएका आधारहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु । .
  - नेपालको संविधान पन्ध्रौं योजना र दिगो विकासका लक्ष्य
  - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
  - स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८
  - आरुघाट गाउँपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम
  - संघीय सरकारको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरू
  - संघीय सरकार र प्रदेश सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू
  - आरुघाट गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरू
  - स्थानीय तह स्व-मूल्याङ्कनका आधारहरू
  - स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन कार्यविधिका आधारहरू
  - विगतका आर्थिक वर्षहरूमा गाउँपालिकाले तयार पारेका नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरू
  - विभिन्न साझेदार संस्थाहरूसंग भएका सहकार्यको प्रतिबद्धता
  - गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोत साधनहरू समेतलाई आधार बनाएको छु।
  - क्रमागत विकास योजनाहरू

बजेट तर्जुमाको सिलसिलामा स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति, राजस्व परामर्श समिति, विभिन्न विषयगत समिति, संघ संस्था, राजनितिक दल, नागरिक समाज एवं विद्वान वर्ग लगायत सबै वर्गबाट प्राप्त सुझाबलाई समेत ध्यान दिएको छु।

६. सिमित स्रोत साधनले असिमित माग र बढ्दो आकांक्षा एकैपटक सम्बोधन गर्न नसकिने यथार्थता एकातर्फ छ भने स्रोतको न्यूनताको कारण हामीले चाहे जस्तो विकासका कार्यहरूमा लगानी बृद्धि गर्न सकिएको छैन। यो बजेट तर्जुमा गर्दा नेपाल सरकार र गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने सर्शत अनुदान, वित्तीय समानीकरण अनुदान, सम्पूरक अनुदान र विशेष अनुदान, राजस्व बाँडफाँड र गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी समेतको अनुमानमा स्थानीय स्रोत र साधनको परिचालन गरी सेवा, उत्पादन र रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने योजना र कार्यक्रममा केन्द्रित गरी सकेसम्म गाउँपालिकाको समग्र विकासलाई सन्तुलित बनाउने गरि बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरेको छु।

श्रद्धेय सभाध्यक्ष

एवं सदस्य ज्यूहरू,

७. अब म, चालु आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को बजेट कार्यान्वयनको समीक्षा प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु। चालु आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को लागि चालु तर्फ रु ३८ करोड ९८ लाख ६३ हजार र पुँजीगत तर्फ रु २४ करोड ६४ लाख ७५ हजार गरी रु ६३ करोड ६३ लाख ३८ हजार विनियोजन भएकोमा आ.व. को अन्त्यसम्म चालु तर्फ ३५ करोड १ लाख ७२ हजार ९ सय ३ रुपैया प्रगति देखिएको छ, जुन कुल चालु बजेटको ८९.८२ प्रतिशत हुन आउँछ, त्यसैगरी पुँजीगततर्फ रु २० करोड १२ लाख ८८ हजार २४ रुपैया प्रगति देखिएको छ, जुन कुल पुँजीगत बजेटको ८१.६७ प्रतिशत हुन आउँछ। यसप्रकार कुल खर्च रु ५५ करोड १४ लाख ६० हजार ९ सय २७ रुपैया भएको छ, जुन कुल बजेटको ८६.६६ प्रतिशत खर्च प्रगति हुन गएको छ।

श्रद्धेय सभाध्यक्ष

एवं सदस्य ज्यूहरू,

८. अब म, गाउँपालिकाको समष्टिगत विकासका लागि आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेटका प्राथमिकताका क्षेत्रहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु।
- आगामी आ.व. २०८०/०८१ को लागि विकासका प्राथमिकताका क्षेत्रहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।
  - आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान
  - उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने क्षेत्रमा लगानी
  - जनताको जिवनस्तर, आम्दानी र रोजगारीमा बृद्धि
  - स्थानीय स्रोत साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग
  - लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण अभिवृद्धि
  - महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ
  - दीगो विकास, वातावरण संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न सघाउ
  - पूर्वाधार विकास तथा ग्रामीण विद्युतीकरण

- प्रभावकारी सार्वजनिक सेवा र सुशासन प्रवर्द्धन
- फोहोरमैला व्यवस्थापन र सार्वजनिक स्थलको सरसफाई
- ऐतिहासिक स्थलहरूको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन
- स्थानीय लोक संस्कृति तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण
- पर्यटन विकास

श्रद्धेय सभाध्यक्ष

एवं सदस्य ज्यूहरू,

अब म, आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को लागी प्रस्तावित आय व्ययको अनुमान तथा बजेटका कार्यक्रम तथा विनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

आगामी आ.व. २०८०।०८१ को प्रस्तावित आय व्यय अनुमान

९. आय अनुमान :

आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ का लागि कुल ५८ करोड १६ लाख १७ हजार ४ सय आय अनुमान गरेको छु। जसमध्ये आन्तरिक आयबाट ९० लाख अनुमान गरेको छु। संघीय सरकारको वित्तिय समानीकरण अनुदान तर्फ १२ करोड ६८ लाख, राजस्व बांडफांडबाट ९ करोड २६ लाख ९५ हजार ४ सय सशर्त अनुदान तर्फ २५ करोड १९ लाख, समपुरक अनुदान तर्फ १ करोड ८० लाख र विशेष अनुदान तर्फ ७५ लाख रहेको छ। त्यस्तै प्रदेश सरकारको वित्तिय समानीकरण तर्फ १ करोड ७८ लाख ८४ हजार, प्रदेश सरकारको राजस्व बांडफांडबाट ६८ लाख ३८ हजार, समपूरक अनुदान तर्फ ७० लाख, विशेष अनुदान तर्फ ४० लाख र चालू आर्थिक वर्ष २०७९/८० को बैक मौज्जात ४ करोडको अनुमान गरेको छु।

१०. व्यय अनुमान :

आगामी आ.व २०८०/८१ का लागि कुल ५८ करोड १६ लाख १७ हजार ४ सयको व्यय अनुमान गरेको छु। जसमध्ये गाउँपालिका र वडाको प्रशासनिक तथा चालु खर्च रु ७ करोड ८ लाख रुपैया रहेको छ। संघीय शसर्त तर्फ २५ करोड १९ लाख विनियोजन गरेको छु।

अब म, आगामी आर्थिक वर्षको विषयगत क्षेत्रको बजेटका कार्यक्रम तथा विनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

आर्थिक विकास,

आर्थिक बिकास तर्फ एकमुष्ट रु २ करोड ३५ लाख विनियोजन गरेको छु । जस अन्तर्गत,

११. **कृषि तथा पशु** :- पशुपालन, दुग्ध व्यवसाय, कुखुरापालन, मत्स्यपालन लगायतका कृषि व्यवसाय व्यवसायिक रुपमा अधि बढाउन तथा कृषकको मनोबल उच्च राख्दै कृषि तथा पशु क्षेत्रलाई व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण, र यान्त्रिकीकरण गर्न कृषि पशुमा एकमुष्ट रु १ करोड ६५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु।

१२. पर्यटन तथा संस्कृति पर्वद्धन तर्फ,

गाउँपालिका भित्र रहेका ऐतिहासिक, पुरातात्विक, संस्कृतिक लगायतका पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान, सम्बर्द्धन तथा पूर्वाधार विकासको लागि ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

र अन्य आर्थिक विकासका कार्यको लागि रु २० लाख विनियोजन गरेको छु ।

सामाजिक विकास तर्फ,

सामाजिक विकास बिषयको लागि एकमुष्ट रु ५ करोड २७ लाख विनियोजन गरेको छु । जस अन्तर्गत,

१३. शिक्षा :- सामुदायिक विद्यालयको भौतिक संरचना शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्ने बालबालिकाको अधिकार संरक्षण गर्दै भौतिक पूर्वाधार निर्माण, अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन, विद्यालयमा सूचना प्रविधिको विस्तार, डिजिटल सिकाई साझेदारी कार्यक्रम, राष्ट्रपति रनिङ्ग सिल्ड, जस्ता कार्यगर्न शिक्षा तर्फ रु २ करोड १० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१४. स्वास्थ्य :- स्वास्थ्य मानवको सबैभन्दा संबेदनशिल क्षेत्र हो । यसको लागि बाल पोषण, मातृ पोषण, खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु । सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई संचालन, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम, लगाएत स्वास्थ्य सम्बन्धी विविध कार्य गर्न २ करोड ३० लाख विनियोजन गरेको छु ।

१५. वडा र गाउँपालिका स्तरीय खेलमैदान निर्माण तथा सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत रु ६० लाख विनियोजन गरेको छु ।

१६. लक्षित कार्यक्रम तर्फ:- समावेशीकरणको माध्यमबाट मात्र लक्षित वर्गलाई मूल प्रवाहीकरणमा ल्याउन सकिन्छ । मूलप्रवाहीकरणका लागि अवसरका साथसाथै सहभागीता र सशक्तीकरणको आवश्यक पर्दछ । महिला, बालबालिका, दलित, जनजाती, जेष्ठ नागरिक र अपाङ्ग वर्गको उत्थान, सशक्तीकरण र सहभागीताको लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गर्न रु २९ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१७. खानेपानी पूर्वाधार :- गाउँपालिकाको खानेपानी विकास तर्फ वडा स्तरबाट नसमेटिएका र मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने खानेपानीको क्षेत्रमा कार्य गरी सरसफाई प्रवर्धन गर्नको लागि रु २० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१८. पूर्वाधार विकास तर्फ :- पूर्वाधार विकास बिषयको लागि एकमुष्ट रु ७ करोड ९७ लाख विनियोजन गरेको छु । जस अन्तर्गत, गाउँपालिका केन्द्रदेखी वडा केन्द्रसम्म र वडा केन्द्र देखी बस्तीस्तरसम्मका सडकहरु बाह्र महिना संचालन गर्न सडकलाई रु २ करोड ८२ लाख र संघीय समपुरक तथा प्रदेश समपुरक योजनाहरुको साझेदारीका लागि रु २ करोड ३० लाख विनियोजन गरेको छु । गाउँपालिकासंग अध्यक्ष कार्यक्रम मार्फत वडामा छुटेका र सम्बोधन हुन नसकेका कार्यक्रमका लागि रु ३५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

१९. वडास्तरीय पूर्वाधार विकास लगायत अन्य आवश्यक विकास कार्यक्रम संचालनको गर्नको लागि वडामा एकमुष्ट रु ४ करोड ५५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

२०. गत आर्थिक वर्षमा लगाइएका ठेक्काको अधुरो कार्यको भुक्तानी, सम्झौता भएर कार्य सम्पादन भइ भुक्तानी हुन नसकेका योजना र कार्य सम्पादन गर्न आवश्यक ठानिएका योजनाहरुमा एकमुष्ट रु २ करोड १३ लाख ४० हजार विनियोजन गरेको छु ।

२१. विपद, बन तथा वातावरण:- बिपद् जोखिम न्यूनीकरण, व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षण कार्यका लागि रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

२२. गाउँपालिका स्तरमा पुंजीगत कार्य र सार्वजनिक सेवा प्रवाह :- गाउँपालिका एवं वडा कार्यालय र बिषयगत कार्यालयमा आवश्यक भवन मर्मत सुधार, निर्माण कार्य, आवश्यक पूर्वाधार व्यवस्थापन, सार्वजनिक सेवालाई

जनमुखी, जवाफदेही, पारदर्शी, समावेशी तथा सहभागीतामूलक बनाउन सुशासनका आधारभूत तत्वहरूको परिचालन गर्न,संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भे गर्न, प्रविधिमैत्री बनाउन, क्षमता तथा सीप विकास मार्फत उत्तरदायी बनाउन कुल रु १ करोड ५० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु।

श्रद्धेय सभाध्यक्ष

एवं सदस्य ज्यूहरू,

२३. करका दरहरूसमेत उल्लेख भएको आर्थिक विधेयक, २०८० तथा खर्चलाई व्यवस्थित गर्न बनेको विनियोजन विधेयक, २०८० समेत पेश गरेको छु ।
२४. उल्लेखित बजेट कार्यान्वयनको लागि समग्र सहभागितात्मक पद्धतीबाट बस्ती गाउँ टोल हुँदै गाउँ कार्यापालिकाबाट तय भएका अनुसुचिमा उल्लेखित आयोजना तथा कार्यक्रम र विनियोजित बजेट माथि छलफल तथा स्वीकृतीको लागि अनुरोध गर्दछु।
२५. प्रस्तावित बजेट तर्जुमा गर्दा गाउँपालिकाको आन्तरिक आय,संघिय सरकारबाट प्राप्त बजेट,प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बजेट तथा प्राथमिकताका क्षेत्र,गाउँ पालिकाको प्राथमिकताका क्षेत्रहरू,नागरिकबाट आवश्यक ठानिएका योजनाहरू,नागरिक समाज,गैर सरकारी संस्थाहरू लगायत सम्पूर्ण महानुभावहरू सबैको अमुल्य सुझावलाई उपलब्ध श्रोत साधनको सिमा भित्र रहि समेट्ने प्रयास गरेको छु।
२६. गाँउपालिकाको स्रोत र क्षमता अनुसार विभिन्न समिति, उपसमितिहरू र गाँउ कार्यपालिकामा व्यापक छलफल गरी बजेटलाई सन्तुलित र दिगो बनाउने प्रयास गरिएको छ। गाउँपालिकाको स्रोत साधनले समेट्न नसकेका ठूला योजनाहरू प्रदेश सरकार र केन्द्रीय सरकारको सहकार्यमा संचालन गर्न स्रोतको व्यवस्था गरेको छु। थप योजनाहरूको संचालनको लागि प्रदेश सरकार र संघीय सरकारमा पहल गरिने व्यहोरा समेत अनुरोध गर्न चाहन्छु।
२७. अन्तमा,सबैको सकारात्मक,अर्थपूर्ण र साझेदारी युक्त सहयोगबाट मात्र बजेट कार्यान्वयनमा सफलता प्राप्त हुने कुरामा दुईमत हुन सक्दैन। तसर्थ प्रस्तुत बजेट कार्यान्वयन, अनुगमन, मुल्यांकनमा आ-आफ्नो तर्फबाट सहयोग पुर्याउन सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरू, बुद्धिजिबीहरू, राजनैतिक दल, सरकारी, गैर सरकारी संघ संस्थाहरू, उद्योगी व्यवसायीहरू, नागरिक समाज, उपभोक्ता समितिहरू लगायत सरोकारवाला सम्पूर्णबाट महत्वपूर्ण र सार्थक सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा गरेको छु। बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमामा सहयोग पुऱ्याउनुहुने सम्पूर्ण कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, विषयगत समितिका सदस्यज्यूहरू, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू एवं राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु। प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमहरूलाई यस सम्मानित सभाबाट गहन छलफलका साथ पारित गर्नुहुनेछ भन्ने अपेक्षा गरेको छु।

धन्यवाद।

कल्पना नेपाली

उपाध्यक्ष